



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Bona Ecclesiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

64 Cum ergo Pontifex, omnium sententiâ, possit facere talem vnionem absque consensu Patroni Ecclesiastici: superest, vtrum hic de facto intenderit eam facere, cum speciatim iuri patronatus non videatur derogasse.

Vnde con-
stat, An
sufficienter
derogatum
sit Iuri Pa-
tronatus.

Ad quod Respondeo, Pontificem intendisse omni modo quo poterat, hanc vnionem ratam & validam efficere; ac proinde hoc ipso generatim satis derogasse iuri patronatus, praesertim Ecclesiastici. Quod omni modo intenderit: satis patet, Tum ex eo quod nulla alia decreta canonica velit obstat huiusmodi vnionem, vt patet pag. 4. in fine: atqui omne ius patronatus est ex decretis Canonum. Tum, quod has litteras nolit impugnari de surreptionis vel obreptionis vitio, aut intentionis suae, alioque aliquo defectu. Quae sanè verba satis aperte indicant illum omni modo voluisse hanc suam dispositionem esse validam sublatis omnibus impedimentis: Nec posse aduersarios obijcere, Pontificem non fuisse satis informatum; aut non intendisse vnionem efficere validam absque consensu Patroni. Tum denique, quia in Curia Romana nunquam expediuntur huiusmodi vniones, quin omnia minutim intelligantur, quae ad conditionem rei vnionem pertinent; & maximè, an beneficium subituri patronatus, an verò sit liberum; an patronus sit laicus, an clericus; an saecularis, an religiosus &c. Accedit, quod omnes Prioratus S. Benedicti sint dependentes à monasterijs; ac proinde subiecti iuri patronatus. Vnde non potuit Summus Pontifex ignorare hunc Prioratum habere patronum. Quod autem eius expressa mentio cum derogatione, facta non fuerit, fortasse id factum obliuione vel inaduertentiâ eorum, qui litteras huiusmodi expediunt.

Omnes
Prioratus
dependentes
à mo-
nasterijs,
sunt subie-
cti iuri Pa-
tronatus.

65

Quod bella tunc temporis inter Gallos, & Regem nostrum Catholicum vigerent, parum ad negotium propositum facit: quia illa bona confiscata non fuerant, imò nec confiscari poterant, cum Ecclesiastica sint; & res Ecclesiasticae ob bella & iniurias Principum confiscari nequeant. Vnde etiam Abbas Gallus non potuit priuari à nostro Rege iure patronatus &c.

Bona Ec-
clesiae non
cadunt in
fiscum.

26

Legatus à
latere po-
test benefi-
cia vnire
absque co-
sensu pa-
troni Ec-
clesiastici.

Verùm Summus Pontifex propter Ecclesiae bonum, potuit bona illius Prioratus alijs vsibus applicare, & consequenter priuare Abbatem iure patronatus. Imò Legatus à latere id poterat, etiam si patronus non esset illi subiectus, vt pote extra limites ipsius legationis degens; vt docet Roccus supra.

Scripti Felinus tractatum, Quando littera Apostolica noceant patroni Ecclesiarum; quem citat Roccus. Verùm nos in opere Felini eum non habemus. Is omnino consulendus est.

BONA ECCLESIAE.

CASVS I.

Acquisi-
tio Bono-
rum Ec-
clesiae.

Titius cuidam loco religioso donatione inter vivos contulit aliqua bona immobilia, ad ea vel perpetuo possidenda, vel ea vendenda; eamque donationem postea testamento confirmauit.

QUAERITUR, Vtrum haec ipsius praesentis privilegij laxi introitus, & similium, possit bona conscientia denegare illi loco non so-

lum praedicta bona, sed etiam illorum estimationem?

Respondeo, Expenso praedicto privilegio, cuiusque qualitate & mente considerata, clarum videri, non posse ex hoc capite sine peccato & graui iniuriâ, estimationem illorum bonorum denegari.

Primò, Quia mens illius constitutionis non est irritas reddere huiusmodi donationes seu dispositiones, nisi quatenus per eas transferuntur bona immobilia ad manum mortuam, nempe vt possideantur & retineantur ab Ecclesia, locoue pio, vt ex verbis illius constitutionis diuersis locis, & ex fine illius aperte colligitur. Vnde si donentur ad vendendum, & ea mente acceptentur, donatio non erit irrita. Cum igitur dicta donatio facta sit alternatiuè ad alterum istorum, poterat à pio loco sic acceptari: censetur autem sic acceptasse, quia intendit acceptare eo modo quo optimè potest.

Explica-
tur sint
sua inten-
tio edicti
Carolini,

Secundò, Quia, cum haec constitutio videatur valde dura, & repugnans iuri Ecclesiae & sacris Canonibus, ac multis Concilijs Oecumenicis, vt Concilio magno Lateranensi sub Innocentio III. cap. 44. & refertur Cap. Cum Laicis, de rebus Ecclesiae non alienandis: & Conc. Constantiensi in articulo de Ecclesiast. libertate: & Conc. Lateranensi sub Leone X. sess. 10. denique Concilio Tridentino sess. 25. de Reformat. cap. 20. cum inquam videatur manifestè repugnans his Concilijs & Iuri Ecclesiae, libertatiq; Ecclesiasticae; ea interpretatio necessaria adhibenda est quae illam constitutionem mitiget, vt quàm minimè repugnet, non quae exaperet, vt per se notum est. Quare etsi in eâ constitutione statuatur vt translatio bonorum immobilium facta in pium locum sit irrita, id solùm intelligendum de ipso corpore possidendo, non de illo vendendo, & obtinendo eius pretio. Sic enim obtinetur finis illius constitutionis, & minus laeditur ius Ecclesiae.

Videtur
repugnare
iuri Ec-
clesiae & SS.
Canonibus

Adhibenda
est miti-
gans inter-
pretatio.

Confirmatur ex doctrina Bartoli quam habet lib. 2. Minoricarum. distinct. 4. cap. 2. & 3. vbi docet etiam fratres Minores sint incapaces bonorum immobilium, si tamen aliquid immobile illis legetur, valere legatum; sed illud esse vendendum, vt obtineant ex illo pretium. Sic enim ob fauorem pia causa tales dispositiones esse interpretandas, & hanc ceteri mentem disponentium. Multò ergo magis idem habebit locum in nostro casu, vbi pius locus ex se non est incapax dominij rei immobilis, sed solùm prohibetur per Principem saecularem possidere. Idè docet Emanuel Rodrigues tom. 2. q. 126. a. 1. de alijs Mendicantibus, qui bona immobilia possidere non poterant, nempe illos ex testamento posse capere bona immobilia, non vt illa retineant in proprio vel in communi, sed vt vendant, & eorum pretia in suas necessitates conuertant, vt ait Glossa in cap. 1. v. Domum. de Relig. domibus in 6. quam sequitur Calderinus; & testantur esse sententiam communem Alexander & Decius. Non enim dicuntur accipere immobilia, ex quo statim illa vendere, & pretium in suas necessitates conuertere intendunt, vt post alios resoluit Iulius Clarus lib. 2. sententiarum, §. Religiosus. Haec Emanuel Rodrigues. His alijsque consideratis, perspicuum mihi videtur sine graui iniuria pretium non posse loco illi denegari.

Mendican-
tes sunt
incapaces
pretij pro-
uenientis
ex vendi-
tione im-
mobiliu.

CASVS

CASVS II.

Princeps bona quadam fisco addita absolute dedit cuidam monasterio: postea ex pacto Induciarum, quo bona eiusmodi ad priores dominos redire debent, amici seu heredes qui Regi semper fuerunt fideles, ea repetunt.

Quæritur, Virum Princeps possit illa bona iterum monasterio eripere, & amicis restituere?

Reuocatio donationis factæ monasterio.

Perpena specie facti. Planè manifestum videtur saluâ conscientia Principem non posse illa bona Religiosis absolute & in perpetuum donata, adimere, vt alijs, quantumvis fidis ministris, gratiam faciat. Idque propter duas causas, quarum qualibet per se sufficit.

Nemo de alterius rebus potest disponere.

Prima causa est, Quia nemo, ne Princeps quidem, potest alteri gratiam facere in re alterius, sed in sua duntaxat, quam ipse bono iure possidet: quia nemo de re alterius pro suo arbitratu disponere potest, sed quisque tantum rei suæ est arbiter. Notum est exemplum de vinea Naboth 3. Regum. cap. 21. Constat autem illa bona per talem Principis donationem, translata fuisse in dominium Religiosorum: ac proinde non posse ea principem pro suo arbitratu amplius donare. Hoc si in priuatorum rebus, omnium Doctorum consensu certum est, multo magis in ijs quæ Deo consecrata sunt, & locis pijs ad cultum diuinum applicata; quæ absque crimine sacrilegij reuocari non possunt. 17. q. 4.

Quando nam possit Princeps statuere de bonis priuatorum.

Nec obstat quod Princeps de rebus priuatorum statuere possit, quando bonum commune id postulat, quia id locum non habet in presenti casu, vbi non pretenditur necessitas boni communis, sed petitur gratia & beneficium. Vnde argumentum, quod pro aduersa parte adducitur, nimirum, æquius & iustus esse, vt subditi semper fideles, dicto priuilegio fruantur, quæ rebelles, quibus ius tale datum est; nullus est ponderis: quia id quod rebellibus concessum est, non est priuilegium liberum & gratiosum, sed dispositio necessaria bono Reipublicæ. Aliter enim periculum erat non obtinendarum Induciarum, neque pernicioso bello finis imponendi. Talis autem dispositio non potest extendi ad alios casus: Iniquum enim est vt quicquid permittitur rebellibus ad redimendam seditionem, concedatur fidelibus subditis, eo nomine quod morigeri & fideles permanserint. Alioqui ciuitates quæ semper in fide perstiterunt, possent simili argumento petere exceptionem vectigalium & liberam administrationem.

Princeps tenetur ex promissa.

Secunda causa est: Quia Princeps, vt omni modo quo possit, hanc piam donationem ratam & irreuocabilem faceret, promisit se assecuratum prædictos Religiosos de illis bonis contra omnes & quoscunque: quæ promissio illum obstringit in conscientia, vt quamdiu illa donatio via iustitiæ defendi potest, non patiatur illam in irritum recidere. Itaque quamuis Princeps, quia Princeps, seu iustus Iudex, obligetur curare vt nemini, contra ius, quod suum est, adimatur; quia omnibus ius dicere debet: tamen in hoc casu non solum illa generali ratione, & vt Princeps tenetur; sed

etiam speciali ratione promissionis, quasi patronus, qui totum periculum rei in se suscepit. Hæc promissio talis est naturæ, vt etiam in priuato inducat obligationem iustitiæ; adeo vt, si quis facta tali promissione, non defendat causam, pro qua spondit, & finat illam euertere, teneatur ad restitutionem. Vnde patet hanc obligationem esse distinctam ab eâ, quæ tenetur Princeps, vt Princeps & Iudex.

Ex quibus manifestè sequi videtur, quod initio proposuimus, in presenti casu non posse Principem saluâ conscientia bona illa Religiosis adimere, vt alicui alteri gratiam faciat.

CASVS III.

Virum Statutum quo Ecclesia & pia loca redduntur inhabilia ad acquirendum possessiones & immobilia sit, contra libertatem Ecclesiasticam?

Prohibitio acquisitionis bonorum Ecclesiæ.

Respondeo, Statutum quo Ecclesiæ & pia loca redduntur inhabilia ad acquirendum possessiones & immobilia, est contra libertatem Ecclesiasticam. Probatur Primò, ex Cap. 1. de Immunit. Ecclesiast. in 6. in fine, vbi aperte id habetur. Secundò, Quia est contra ius concessum Ecclesiæ, l. Generaliter, & l. Iubemus, & l. Vt inter diuinum. C. de Sacrosanctis Eccl. Vide etiã l. Cassa, & l. Priuilegia, eodem titulo. Tertio, Quia est contra ius Gentium, & cedit in iniuriam Christi, cuius sunt bona Ecclesiæ.

Qui condunt talia statuta, vel ea exequuntur, sunt Excommunicati, Cap. Non minus, de Immunit. Eccl. & Cap. Nouerit, de Sententia excommunicationis. Et in Bulla Cænæ excommunicatione 15. apud Nauarrum n. 69. Concilium autem Trident. renouat omnia iura antiqua & penas illis contentas, sess. 25. cap. 20. de Reform.

CASVS IV.

Virum licitè possit fieri constitutio, qua illi, qui volunt ingredi Religionem, vel iam ingressi sunt, prohibeantur bona sua, vel portionem legitimam ipsi obuenturam dare pauperibus, vel conferre in Religionem, præsertim si ea pauper ac tenuis sit?

Prohibitio acquisitionis bonorum Ecclesiæ.

Videri possit alicui talis constitutio licitè fieri posse. Primò, quia dispositio bonorum temporalium pertinet ad Principem, cuius etiam est prouidere ne illa transferantur ad extraneos, & exhauriantur familiarum. Secundò, quia alioquin Religiones nimias diuitias accumulabunt, quæ ipsis postea erunt in ruinam, dum commellationi & crapulæ Religiosi indulgent. Tertio, quia Principes habent in hac causa exemplum magni Theodosij, qui constitutionem edidit, qua viduæ vetantur Ecclesiæ bona sua relinquere, vt patet ex C. Theod. leg. 27. Et gloriose mem. Carolus V. in diplom. *Lati introitus*, vt vocant, & alijs quibusdam, sanxit ne Ecclesiæ, monasteria, aliaque pia loca possint vilo modo de nouo acquirere bona immobilia, grauiusque vetuit Iudicibus ne illos iuridicè inuestiant; & si contra fiat, totum reddit irritum.

Rationes, cur id videntur licere.

His tamen non obstantibus, certum est talem constitu-

Non potest fieri sine graui peccato.

Repugnat consilio Christi.

constitutionem, positis illis circumstantijs, absque graui peccato fieri non posse; quod peccatum eò deterius, & periculosius est, quòd assidue duret & continuetur, nec remitti possit quamdiu talis lex non reuocatur.

Probatur hæc assertio: Primò, quia directè est contra consilium Christi Domini, & contra Euāgelicam perfectionem, quam Dominus communiter omnibus suavit, cum ait Matthæi 19. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia qua habes, & da pauperibus.* Vbi notant sancti Patres Dominum non dixisse, da amicis, & consanguineis; sed, *Da pauperibus.* Vnde alibi dicit: *Vendite qua possidetis, & date elemosynam,* hoc est, date pauperibus. Atqui repugnare consilio Christi, & homines ab eo secedendo prohibere, grauis est iniuria in Christum. Et si enim non sequi consiliū Christi non sit peccatum, quia consilium est, non præceptum; nec vlli necessitas imponitur, sed liberum cuique Domini nostri benignitate relinquitur: auertere tamen alios, & vi prohibere, graue peccatum est, ad sacrilegium vel impietatem pertinens. Sicut si supremus Princeps suaderet omnibus ad arma ferenda idoneis, vt capessant militiam contra infideles, vel quid aliud in eius obsequium faciant; profectò grauius Principem offenderet, qui suaderet contrarium, & multò magis qui vi impediret: imò hic reus censeretur læsæ maiestatis, quantumuis ipse varias causas factò suo prætereret. Christus autè est Rex Regum & Dominus Dominantium, cui infinita reuerentia debetur: qui ergo eius consilij se opponit, graue crimen committit, & impius vel sacrilegus videtur censendus. Quod sanè maximè locum habet, quando id fit per legem, qua ad omnia loca, & tempora, & personas se extendit. Nullus esse potest modus se opponendi consilio Christi vel efficacior, vel latius patens, vel diuturnior. Vnde si peccat, qui, vel in vno solo, consilium Christi vi impedit; quantò grauius peccat qui impedit vi & lege, in tam multis, & tam diuturno tempore?

IO
Isti Christo
& Reli-
gioni in-
iuriosum

Secundò, Talis constitutio non solum esset iniuriosa Christo, quatenus eius consilium prohibet; sed etiam quatenus impedit augmentum cultus diuini, & salutis animarum. Multi enim per inopiam Religionis ab ea excluduntur, qui si potuissent admitti, gloriam Dei & salutem animarum valde promouissent.

Tertiò, Fit etiam iniuria Religionis, cuius interest, vt, qui volunt illi benefacere, & cultum diuinum ac numerum seruorum Dei augere, relinquantur suæ libertati, neque vi aut metu prohibeantur. Sed & illi, qui Religionem ingrediuntur, iniuria irrogatur: Hic enim cum iure diuino & humano possit sua in causas pias ad salutem animæ suæ expendere, nec teneatur ea hæredibus non necessarijs absque fructu spiritus (præsertim cum inopia non laborant) relinquere; cogitur eò detrimento spiritali diuitibus dimittere: quod sanè non parua videtur iniuria, vt ex sanctis Patribus ostendemus. Equum enim est vt sicut ipse corpus suum Dei obsequio consecrat (in quo à nemine sine graui sacrilegio & iniuria impediri potest:) ita etiam bona sua quibus sæculo seruiuit, vel seruiturus fuisset, possit Deo consecrare, iuxta Domini sui, ipsum à sæculo vocantis, consilium.

Quartò, Talis constitutio est contra sanctorum

Patrum doctrinam, qui etiam censent eam esse impiam & sacrilegam. S. Hieronymus epist. 8. ad Demetriadem: *Si vis, ait magister bonus ad adolescentem, perfectus esse, vade, vende omnia qua habes, & da pauperibus; & veni, sequere me.* Apostolici fastigij miasma est, perfectæque virtutis, vendere omnia, & pauperibus distribuere; & sic lenem & expeditum cum Christo ad caelestia subleuari. Et infra: *Da pauperibus, inquit, non diuitibus, non propinquis, non ad luxuriam, sed ad necessitatem. Laudent re esurientium viscera, non erulantium opulenta conuiuia.* Et idem epist. 26. ad Pammachium nobilem iuuenem: *Si vis esse perfectus, & desideras esse quod Propheta, quod Apostoli, quod Christus dicit; vende non partem substantiæ, sed vniuersa qua possides: cumque vendideris, da pauperibus, non locupletibus, non superbis: da quo necessitas sustentetur, nõ quo augeantur opes. Pars sacrilegij est re pauperum dare non pauperibus. Dicit hoc esse partem sacrilegij, quia eo ipso quo persona Deo se consecrat, etiã bona sua consecrare videtur. Nã Accessorium sequitur suū principale, vt habet Regula Iuris. Quòd si dare talia nõ pauperibus, huic sancto Doctori videtur pars sacrilegij; multò magis legem & constitutionem, qua talia vetantur dari pauperibus, & iubentur relinquere consanguineis opulentis, dixisset esse sacrilegam. Idem epist. 34. ad Iulianum, hortatur ipsum, vt partem filiarum qua obierant, non in fororum ornamenta, & luxum effundat, sed in pauperum conferat alimenta.*

S. Basiliius in quaestionibus fusè disputatis q. 9. cum proposuisset quaestionem, *Quibus deberent ij qui religionem ingrediuntur, suas facultates relinquere;* ita respondet: *Cum Dominus nosse dixerit, vende qua habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & veni, sequere me.* Et iterum, *vendite qua possidetis, & date elemosynam: equidem colligo qui hac mente à suis discedit, hunc huiusmodi curam de parte patrimonij sui nullo modo debere negligere; sed contra illud procurare, vt cum diligentissimè omnia secum abstulerit, tanquam rem Domino consecratã summa religione distribuatur.* Et infra dicit, si cognati naturales iniquius se gesserint, & oppouerint, nõ esse eum illis magnopere litigandum, admonendi tamen, inquit, qui tales sunt, & sedulo te iustificandum, sacrilegij scelere se ipsos asstringere: idque à nobis faciendũ vt pareamus præcepto Domini, qui dixit: *Si peccauerit in te frater tuus, vade & corripe eum &c.* Idem in regulis breuioribus q. 187. quaerit hoc modo: *An ij qui canobio se dedunt, debeant à propinquis qua ad se pertinent accipere? cui quaestioni ita respondet: Omnino ijs qui ad Dominum accedunt, necessario qua ad ipsos pertinent, reddere illorum propinqui debent, neque quidquam subtrahere, ne sacrilegij iudicium incurrant &c.* Idem q. 92. docet ob duas causas bona potius pauperibus, quam amicis locupletibus distribuenda: Primò, quia in pium vsum collata, valent ad redemptionem animæ, & remissionem peccatorum in sæculo admissorum, iuxta illam Domini sententiam, *Quod superest, date elemosynam; & ecce omnia munda sunt vobis.* Secundò, quia valent ad obtinendum regnum caelorum, & thesaurum in caelis non deficientem, iuxta illud, *Facite vobis sacculos qui non veterascant, thesaurum non deficientem in caelis.*

S. Augustinus in sua regula, qua habetur epist. 199. *Qui aliquid habebant in sæculo, quando ingressi sunt monasterium libenter velint esse commune. Idem in regula Clericis tradita: Si quis venire desiderat ad congregationem fratrum qui in vnum esse videntur,*

non ignoret hac Evangelij dicta, Vendat omnia sua, & erogat egenis & pauperibus. Similia habet e. 25. de opere Monachorum. Idem Epist. 89. ad Hilarium cum proposuisset tres gradus diuitum saluandorum, tandem addit: Ego qui hac seribo, perfectionem de qua locutus est Dominus, quando ait diuiti adolescenti; Vade, vende omnia qua habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo, & veni, sequere me; vehementer adamauit, & non meis viribus, sed gratia illius adiuncta sic feci. Neque enim, quia diues non fui, ideo mihi minus imputabitur: Nam neque Apostoli qui priores id fecerunt, diuites fuerunt. Sed totum mundum dimittit, qui, & illud quod habet, & quod optat habere, dimittit. Et ad hoc propositum, quatenus possum viribus, alios exhortor; & in nomine Domini habeo consortes, quibus hoc per meum ministerium persuasum est. Vbi notandum S. Augustinum non solum hoc consilium Christi secutum, sed etiam totis viribus conatum persuadere omnibus, quibus id esset integrum, vt sequerentur, omnia sua in pauperes erogando.

S. Ambrosius lib. 1. Officiorum cap. 30. Neque enim propterea te Domino dicasti, vt tuos diuites facias, sed vt vitam tibi perpetuam fructu boni operis acquiras, & pretio miserationis peccata tua redimas. Putant (quia te Religionem ingressuro facultates tuas petunt) parum se poscere? Pretium tuum quarunt; vitam tuam fructum admirare contendunt. Et accusat quod eum diuitem non feceris, cum, te ille velit aeterna vita priuare mercede? Quibus verbis aperte ostendit quanta iniuria fiat illis, qui non permittantur res suas in pia opera dispensare.

Omitto reliquos Patres & Doctores Scholasticos, qui omnes docent, eos, qui Religionem capessunt, seque Deo consecrare volunt, etiam bona sua eidem debere consecrare, conferendo ea in pauperes, vel opera pietatis, non in amicos & con-fanguineos, nisi & hi quoque pauperum numero censerent possint. Vnum tantum adferam Saluanum Massiliensem Episcopum (qui ferè coaevus fuit S. Augustino) qui totam hanc rem luculentissime profequitur lib. 3. contra Auaritiam Christianorum, ad Ecclesiam Catholicam, vbi fuse ostendit quam impie faciant parentes, quod filijs suis, qui Religionem ingrediuntur, subtrahant suam portionem legitimam, & minus relinquunt, quam secularibus. Hoc enim nihil esse aliud, quam Christum exheredem facere, & prouidere, ne quid ad Christum (à quo tamen omnia acceperunt), ex bonis suis perueniat. Inter cetera cum ostendisset in testamentis condendis etiam pietatis rationem habendam, ita subdit: At vero nunc diuersissime & impiissime. Nullis à suis minus relinquunt, quam quibus ob Dei reuerentiam plus debetur: nullos pietas minus respicit, quam quos praecipue Religio commendat. Denique si qui à parentibus filij offerantur Deo, omnibus ceteris possint ablati: indigni indicantur hereditate, qui digni fuerant consecratione: Et per hoc vna tantum re viles parentibus sunt, quia ceperunt Deo esse preciosi. Ex quo intelligi potest, quod nullus pane apud homines vilior est, quam Deus: cuius vti que sit desponsio, vt eos praecipue filios spernant parentes, qui ad Deum taperint pertinere. Quibus verbis ostendit id esse impium, & in Dei iniuriam redundare. Vide disputationem nostram De statu vitae deligendo, q. 11. vbi multa longè praeclarissima in amentiam multorum testamenta condendum, à viuo illo sanctissimo, & deuotissimo adducuntur, qui testibus non solum, sed Ex quibus omnibus perspicuum est, talem con-

stitutionem Sanctorum Patrum doctrinae è diametro repugnare.

Quinto, Eadem etiam constitutio repugnat antiquis Christianorum Imperatorum legibus. Nouella enim 123. cap. 38. ita statuit Iustinianus: Si qua mulier aut vir monasticam elegerit vitam, & intraverit monasterium filijs non extantibus, monasterio quod ingreditur res eius competere iubemus. Vbi non solum permittit, sed etiam lege praecipit, vt res ingredientium tradantur monasterio. Deinde, de ijs qui liberos habent, statuit vt parens Religionem ingressurus relinquat liberis in saeculo manentibus portiones suas, & reliquum in monasterium conferat: nulloque casu vult priuari monasterium portione legitima, perinde ac si ipsum censeatur in numero filiorum. Eadem habetur Authent. Si qua mulier. C. de Sacrosanctis Ecclesijs, Rursus cap. 41. eiusdem Nouella ita statuit: Nullam damus licentiam aut parentibus filios, aut filijs parentes, secularem vitam relinquentes, vel ingratos à sua excludere hereditate, ob causam quae religionem vitam antecesserit. Interdicimus autem parentibus, ne filios suos monasticam vitam eligentes, ex sacris monasterijs abstrahant. Vbi notandum, eam causam quae sufficiens erat ad filium exheredandum ante ingressum in Religionem, per ingressum ita extingui & aboleri, vt ob illam non possit sua legitima priuari, sed possit illam secum ad Religionem conferre. Si tantus est fauor ingressus Religionis, vt eum, qui per crimen iam exciderat, in integrum restituat; cuius animi erit filium nihil commertum, ob solum ingressum excludere; vel etiam quod amplius est) lege cauere ne sua secum in Religionem asportet? Idem Iustinianus eadem Nouella cap. 37. statuit in fauorem Religionis, Vt si fuit alicui relicta hereditas vel legatum sub conditione nuptiarum, vel liberorum, vel doris causa, vel ante nuptias donationis, cum onere substitutionis & restitutionis, & talis Religionem ingrediatur, tales conditiones esse inuolidas, & pro non scriptis habendas. Eadem constitutio habetur Authent. Nisi rogati, C. ad S. C. Trebellianum, quae constitutio mirum indicat fauorem, quo olim Monarcha orbis Religionem sunt profecuti. Voluerunt enim omnia submouere quae à Religionem possent retrahere. Olim apud Romanos, cum adhuc essent Ethnici, conditio si non nuptierit, adiecta legato, vel institutioni heredis, habebatur pro non adiecta, eò quod retraheret à nuptijs, quibus tunc magis fauebatur, quam castitati. L. Titia. 7. de conditionibus & demonstrationibus. At modo in media luce Evangelica, quado pretium Castitatis & Religionis innotuit, Imperatores & Principes, fauere ceperunt Religioni, & submouere omnia quae ab ea capessenda possent retrahere.

Sexto, Talis constitutio apud Catholicos esset plane noua, & repugnans tot saeculorum praxi & consuetudini. Item esset manifestè contra Ecclesiae libertatem, & cederet in magnam Religionis & Ecclesiae iniuriam. Vnde Auctores non euaderent censuram excommunicationis, ipso facto latam in conditores statutorum, quae Ecclesiasticae libertati offiunt. Hanc tulit Honorius III. Cap. Nouerit, De sententia excommunicationis, estque confirmata à Concilio Trident. sess. 25. c. 29.

Septimo, His addo huiusmodi constitutiones non raro esse damnosas & perniciosas statui Principi & Reipub. quae in eas consentiunt. Viuit enim

12
Repugnat
antiquis
Christiano-
rum Im-
peratorum
legibus.

13
Est contra
libertatem
Ecclesiae.

14

14
enim

Ambrosius.

Saluanus.

enim Numen Christi, cuius providentiâ mundus ille regitur, & iniurias sibi & suis irrogatas inspicit, & sentit; & sæpenumero etiam in hoc mundo ulciscitur. Qui enim Christû, à quo omnia accepit, ex hæredem scribit & intestabilem, meretur etiam ab illo ex hæres fieri, & non solum cælesti, sed etiam terreno regno excidere. Qui illius gloriam & obsequium imminuit, meretur & ipse inglorius fieri: nec solum meretur, sed plerumque quod meretur, reipsâ accipit. *Quicumque* (inquit, 1. Regum 2.) *honorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.* Et Paulò antè: *Domini pauperem facit, & ditat; humiliat & subleat: suscitât de pulvere egenum, & de stercore elevat pauperem, ut sedeat cum Principibus, & solum gloriæ teneat.* Ab ipsius providentiâ familiarum exaltatio & depressio, prosperitas & aduersitas, diuitiæ & paupertas, gloria & ignominia pendet. Posset id plurimis exemplis tum veteris, tum novi testamenti, & etiam huius ævi, si opus foret, ostendi.

Ad rationes initio allatas nunc breuiter respondendum. Ad Primam: Pertinet quidem ad Principem temporalium dispositio, ita tamen illâ utrum, ut nulla Religioni & Pietati fiat iniuria. Neque dicimus familias nobiles esse exhauriendas, aut dominia nobilia ad Religionem transferenda. Hoc tamen olim valdè erat visitatum, neque idcirco familiae nobiles tunc concidebant, sed magis, diuinâ providentiâ ipsis benedicente, fiebant illustres & opulenti. Verùm hoc modò non agitur, sed solum ut permittatur libertas ea inferendi in Religionem, quæ familiae non sunt affecta, sed in quemvis extraneum liberè transferri possent. Quòd si familia pro suo statu pauper sit, illius ratio in primis habeatur.

Ad Secundam: Non agimus modò de locis Religiosis, quibus abundè, ut vivant, est prospectum: Religiosus enim non amplius de rebus temporalibus vel optare debet, quàm necesse sit, ut tranquille & decore, iuxta instituti sui rationem vivat. Sed agimus de illis quæ suis redditibus & consuetis eleemosynis vivere non possunt.

Ad Tertiam: Theodosius quidem sanctionem edidit, quæ viduæ prohibebantur donare Ecclesijs secularibus, ob certam causam, quæ tunc incidit: non tamen vetabantur dare monasterijs. Deinde Theodosius munitus à S. Ambrosio etiam talè legè esse Deo aduersam, mox eam reuocavit, ut patet ex lege 28. De Episcopis, in C. Theodosiano. Quæ de re fusè tractat Baronius ad annum Domini 390. Quòd ad constitutionè glor. mem. Caroli V. attinet, de ea modò non disputo. Fortasse melius esset Belgicæ, si talia à suo Principe non extorsisset. Quas enim calamitates, quæ damna ab eo, tempore non sustinuit? Notatum est à plurimis Illustrissimam quandam Reipub. ex quo talia attentare cepit, gravissima damna accepisse. Sæpe nam Dei accendit, & mensuram peccatoris ab ipso definitam implet, quod à mortalibus parvis vel nullius momenti aestimatur.

C. A. S. V. S. I. V. N. B. A. O. S. I. M. E. T.
Vtrum Politica auctoritate statui possit ne Religiones excedant certum numerum personarum. Item, certam quantitatem reddituum. Item, ne vel ingredientes,

vel alij laici, plura bona mobilia, quàm ad constitutam taxam necessaria sunt, Religiosis conferant: idque solum certo præmissò examine per deputatos, quo constet, an taxam constitutam non excedant?

Questio ista supponit Principem politicum habere ex se potestatem disponendi & statuendi de monasterijs & ecclesiasticis personis, de quantitate bonorum, de numero personarum qui in quouis loco esse debeat: & prohibendi ne plures recipiantur; & ne laici eis bona sua etiam mobilia vel partem eorum vilo titulo donent vel relinquunt, nisi certo præmissò examine per deputatos, quo constet an taxam constitutâ non excedant; & alia his similia, cum clausulis irritantibus si quid fiat in contrarium.

Quæ suppositio varijs modis improbanda est. Primò, Quia manifestè accedere videtur ad errorem Marsilij Patavinî damnatum à Ioanne XXII. qui docebat dispositionem bonorum temporalium spectatam ad Ecclesias & loca pia, pertinere ad Principem sæcularem, non ad Summum Pontificem. De quo Albertus lib. 3. De Eccles. hierarchia cap. 1. & Alvarus Pelagius l. 1. De planctu Ecclesiæ cap. 68. qui etiam ob eam causam eum vocat novum hæresarcham. Imò, quod magis est, videtur accedere ad errorem schismatis Anglicani; quia non solum supponit Principem habere ius statuendi de bonis, sed etiam de personis Ecclesiasticis & Religiosis, præscribendo quis numerus possit recipi in quouis loco, quantum singula monasteria habere, quantum eleemosynarum possint admittere; & si ultra taxam constitutam aliquid datum fuerit, posse auferri tanquam nullo titulo possessum.

Secundò, Articuli isti novitatem sapiunt, cum nullo exemplo alienius Reipub. Catholicæ (quod sciam) defendi queant. Certum enim est in regnis Hispaniarû Regi subiectis, vel in tota Italia nihil hæcenus tale quid constitutum. Idem credo de locis Catholicis Gallie, Germaniæ, Poloniæ, Belgij &c.

Nec obstat quod Serenissima Reipub. Veneta nuper voluerit quædam similia constituere: nam Summus Pontifex Paulus V. mox per graues censuras se opposuit. Et multi Scriptores Catholici doctissimis scriptis ostenderunt, hanc potestatem non cõpetere Reipub. aut Principi seculari. Vbi notandum est, istos articulos qui hæc in questione proponuntur, longè deteriores esse, & magis lædere cultum diuinum, & studium perfectionis, & magis impedire consilia Christi Evangelica, quàm articulos Venetorum; etiamsi fortè non magis videantur lædere iurisdictionem externam fori Ecclesiastici. Venetorum enim articuli non statuunt de numero personarum, & de quantitate reddituum; nec prohibent subditis plura donare locis pijs, si sint mobilia; sed solum prohibent ne absque venia Senatûs edificentur novæ Ecclesiæ, monasteria, aliaque pia loca; & ne bona mobilia Laicorum, quocunque titulo, ad Ecclesias & pia loca devenire possent. Quæ certè videntur minus impedire progressum cultus diuini, & largitionem eleemosynarum, & consiliorum Christi executionè, quàm illi articuli qui hæc proponuntur: Nam bona ista mobilia possunt vendi, & loco illorum haberi pecunia æquivalens: Et venia Senatûs non difficulter impetrari potest; quando

15
 Respondetur
 sur argu-
 mentis
 num. 8. po-
 sitis

Respons. ad
 constitutionem
 Caroli
 5.

Prohibi-
 tio acqui-
 sitionis
 bonorum
 Ecclesiæ.

16

17
 Hi articu-
 li accedunt
 ad errorem
 Marsilij.

Et ad schis-
 ma Angli-
 canum.

18
 Videntur
 alieni ab
 omni prin-
 cipe Catho-
 lico.

Venetis ta-
 lia mobilis-
 ses, à Papâ
 prohibiti.

aliquis se offert qui Ecclesiam vel locum pium fundare velit. Nemo impeditur ingredi Religionem, aut res suas Religioni donare, aut legare, modò non sint immobilia; & sic adhuc cultus diuinus potest crescere. At per articulos qui hic proponuntur, cultus diuinus non potest crescere; quia numerus Religiosorum non potest augeri: nec qui aspirant ad Religionem vt Christi consilia sequantur, possunt id exequi; quia Religio non potest illos admittere, cum non possit illos alere, nec illi possint res suas illi Religioni donare, vt sic recipi queant absque aliorum incommodo; quia Religio non potest illa bona habere, cum taxam excedant. Itaq; duplici modo impeditur ille homo ne consilium Christi possit exequi: Primò, quia non potest admitti, eò quòd numerus præstitutus personarum sit completus. Secundò, quia sua non potest donare Religioni ad cultum diuinum & salutem animarum promouendam.

Neque solùm in his, qui cupiunt ingredi Religionem, impeditur Christi consilium; sed etiam in omnibus illis, qui tali Religioni ad augmentum cultus diuini & promotionem salutis animarum cuperent aliquam pecuniam vel suppellectilem relinquere.

Ex quibus ritè perpenſis satis constat articulos istos Pietati Christianæ parum videri consentaneos.

Nec obstat quòd talis prouisio prætendatur tãquam necessaria ad consulendum paupertati Prouinciæ, & ne Religiosi omnia absumant si magno sint numero, aut si tam effusa liberalitates in eos fiant. Quia si quis rem istã sincerè considerare velit, deprehendet ad opulentiam Prouinciæ & familiarum pertinere, vt quàm plurimi ad Religionem se conferant. Sic enim (excepto modico quod alimentis Religiosi sufficit) omnia bona deuoluuntur ad paucos qui manent in sæculo. Hinc passim vbi multa sunt proles, datur opera vt aliqua monasteriũ ingrediatur. Quo casu parentes nõ debent esse tã iniqui in suas proles, & ingrati in Religionem, vt non simul conferant congruentia alimenta, quando facultates suppetunt, & Religio tenuiter est dotata. Qua de re præclare differit Saluanus Massiliensis Episcopus, qui ferè ante 1200 annos vixit lib. 3. de Auaritia ad Ecclesiam Catholicam, vbi ostendit huius rei indignitatem: quam etiam Deus sæpè multis calamitatibus in proles sæculares, quæ bona illa retinent, vindicat. Deinde qui in sæculo erat absumpturus in rebus vanis & sæpè illicitis aliquot millia francorum, in Religione vix ducentos vel trecentos, idque ad solam necessitatem, consumit. Itaque sicut parsimonia ciuium non facit ciuitatem aut prouinciã pauperiorem, sed ditiorè, cum facultates familijs saluæ maneat; ita nec Religiosorum multitudo, qui modico in Religione sunt contenti. Nam in sæculo longè amplius, & sæpè in regionibus externis, absumpsissent.

Tertiò, Cuius bono Catholico persuasum esse debet promotionem & felicitatem Prouinciarum & familiarum longè magis pendere ex diuina prouidentia & benedictione, quàm ex hominũ prouidentia, & talium articulorum obseruatione, qui etiam per se & politice considerati, nihil nisi minutas quasdam continent nihil virium ad bonum publicum habentes. Nam vt 1. Regum 2. dicitur. Dominus est, qui viuificat & mortificat, pauperem facit.

& dicit, humiliat & subleuat, suscitans de terra inopem & de stercore erigens pauperem, vt sedeat cum Principibus, & solum gloriæ teneat: & Psalmo 126. Nisi Dominus edificauerit domũ (familiam excitauerit, & illustrem fecerit) in vanum laborauerunt qui edificauerunt eam. Nisi Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam: & alijs locis innumeris Scriptura nos docet omnè huius vitæ splendorem & abundantiam, omnem potentiam Rerumpub. & familiarum à diuina prouidentia pendere: non à minutis quibusdam inuentiunculis politicorum, nec ab industria humana.

Quod si ita est, valdè timendum, ne huiusmodi inuenta humana cum iniuria cultus diuini & famulorum eius coniuncta, Rempub. & familias potius euertant, aut multis calamitatibus inuoluant, quàm promoueant, & felices opulentisque efficiant. Nam vt Dominus ait 1. Regum 2. Quicumque honorificauerit me, glorificabo eum; qui autem contempnunt me, erunt ignobiles. Atqui per huiusmodi articulos Deus censetur contemni seu inhonorari. Nam & cultus eius, & numerus famulorum eius restringitur; & procuratio salutis multarum animarum ad eius gloriam instituta, aueritur; & executio consiliorum Christi in plurimis impeditur. Quid ergo mirũ, si, cum Princeps & Respub. restringit cultum & familiam Christi, & procuracionem negotiorum eius, quæ ad salutem animarum pertinent, ob speciem aliquam tenuem commodi temporalis: quid, inquam, mirum, si Christus vicissim restringat eorum opes, potentiam, felicitatem, permittendo bella & vastationes, immittendo sterilitatem, naufragia, incendia, aliasque calamitates? Quid mirum, cum tam parci sumus in Deum eiusque cultum, & familiam ac honorem, si Deus vicissim parcus sit in commoda nostra, non solùm spiritalia (quæ ad vitam eternam pertinent) sed etiam ad temporalia, ad quæ tam auidè inhiamus? Nulli Principes feliciores & potentiores, & opibus affluentiores fuere, quàm Constantinus, & Carolus Magnus; nulli etiam magis effusi in Ecclesiam & causas pias. Nullum hoc tempore regnum opulentius & tranquillius Hispaniã, nusquam maior liberalitas in Ecclesiam & monasteria: nusquam maior Ecclesiasticorum & Religiosorum vtriusque sexus copia: nusquam maior veneratio. Omitto referre multas calamitates in quas coniecta Respublica & regna post huiusmodi decreta, etiam nostro æuo.

Refert Theodorus Balsamon Græcum Imperatorem Nicephorum Phocam, similem quandoque constitutionem edidisse, ne de nouo monasteria vel alia religiosa domus extruerentur. Sed eam constitutionem Basilius Imperator, qui illi post Ioannem Zemiscem successit, reuocauit, cum clara testificatione & assertione, quòd omnes calamitates quibus perturbatum fuerat Imperium, propter Nicephori constitutionem eidem Imperio acciderint.

Quartò, Considerandum hos articulos manifestè esse contra iura Ecclesiæ, & Ecclesiasticam libertatem: ac proinde à summis Pontificibus & Concilijs generalibus sub grauib; penis esse prohibitos; quas penas ipso facto incurrant tum talia statuentes, tum exequentes.

Concilium Lateranense sub Innocentio III. Concil. longè amplissimum Capite Cum laicis, de rebus Ecclesiæ non alienandis, dicit laicis de rebus Ecclesiæ

Timendum regno quod inuisa fauent.

illi potentissimi quæ Ecclesiæ fauent.

regni & libertati Ecclesiæ.

21 Illi articuli repugnant iuri & libertati Ecclesiæ.

Concil. Lateranense magnum. ecclesiæ

Sunt peiores Venetorum articulis.

19 Non obstat eorum libertati Prouincia magna Religiosa vbi numerus.

20 Incoluntias regni potius à Dei prouidentia quàm hominum cura pendet.

clesiæ disponendi nullam attributam potestatem, eosque grauiter reprehendit, quod audeant sibi iurisdictionem Ecclesiasticam, vel circa res Ecclesiæ usurpare; & eorum statuta de huiusmodi rebus irrita esse decernit; & censuris Ecclesiasticis, eos, qui talia statuta faciunt, compellendos.

Confirmatio.

Concilium Constantiense sess. 19. confirmat constitutiones Frederici II. & Caroli IV. pro Ecclesiastica libertate, vbi plurima ad hanc causam pertinentia habentur.

Lateranense sub Leone X.

Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 10. in Bulla quæ incipit *Regimini*, innouat omnes constitutiones contra violatores libertatis Ecclesiasticæ olim editas, & nominatim contra eos qui statuta condiderint eandem libertatem lædentia; & contra omnes qui ad hoc auxilium, consilium vel fauorem præstiterint.

Tridentinum.

Concilium Tridentinum sess. 25. de Reformat. cap. 20. innouat omnes Canones, omnia decreta Conciliorum generalium, & omnes Apostolicas sanctiones in fauorem Ecclesiasticarum personarum, libertatis Ecclesiasticæ, & contra eius violatores editas, & præcipit vt ab omnibus exactè feruentur. Deinde addit: Propterea admonet Imperatorem, Reges, Respub. Principes, & omnes, & singulos, cuiuscunque status, & dignitatis extiterint, vt quod largius bonis temporalibus, atque in alios potestate sunt ornati, eò sanctius, quæ Ecclesiastici iuris sunt, tanquam Dei præcipua, eiusque patrocinio relictæ, venerentur, nec à suis ministris vel subditis lædi patiantur; sed seruerè in eos, qui illius libertatem, immunitatem, atque iurisdictionem impediunt, animaduertant: quibus etiam ipsimet exemplo ad pietatem, religionem, & Ecclesiarum professionem existant; imitantes anteriores optimos religiosissimosque Principes, qui res Ecclesiæ, suâ in primis auctoritate, & munificentia auxerunt, nedum ab aliorum iniuria vindicauerunt, &c.

Bulla Cœna.

Denique Summus Pontifex quotannis renouat excommunicationem latæ sententiæ in eos qui statuta, ordinationes, constitutiones, pragmaticas, seu quæuis alia decreta, ex quauis causa, & quouis quaesito colore, fecerint, ordinauerint, publicauerint, vel factis & ordinatis vti fuerint, vnde libertas Ecclesiastica in aliquo læditur, vel deprimitur, vel quouis modo restringitur.

Nec refert quod huiusmodi articuli essent per Episcopos mandandi executioni: quia nec Episcopi ex se talem potestatem habent, nec Princeps secularis potest eam dare, nec huiusmodi statuta condere.

C. A. S. V. S. VI.

Alienatio Bonorū Ecclesiæ.

Virum Episcopus non faciat contra suum iuramentum quo iurauit non alienare possessiones suæ mensæ inconsulto Romano Pontifice: vel contra dispositionem Extragag. Ambrosianæ, De rebus Ecclesiæ non alienandis, si vendat alicui Religioni domum suam in alia ciuitate, eiusque tradat possessionem sub ratihabitione seu beneplacito Summi Pontificis?

Respondet, Certum est non facere contra iuramentum, aut ius vltimū & possē licitè ita alienare.

Ratio est Primò: Quia illud iuramentum sicut & Extragagans illa, intelligenda est de alienatio-

ne absoluta & perfecta, non autem de conditiō nata: dispositiones enim penales, & aliæ restringentes potestatem Ordinariorum, quam aliqui ex vi sui muneris haberent, strictè sunt intelligendæ; vt omnes DD. tradunt: Pœnæ enim & odia restringenda; vt ex Regu. Iuris constat. Atqui hæc alienatio non est absoluta, nec perfecta: ergo ea ibi non comprehenditur.

Secundò, Quia hæc alienatio confertur in Summi Pontificis beneplacitum: ergo non fit illo inconsulto. Non enim pericitur, nec vim habet nisi ipsius consilium acceperit, idque posteriùs naturâ & dependenter ab illo, adeo vt si consensus eius non acceperit, contractus resoluatur, & ab initio fit irritus. Et Confirmatur, Quia non potest dici inconsulto altero facere, qui totum quod agit, ipsius iudicio subijcit vt ratificet vel irritet pro suo arbitrio. Idem confirmatur ex praxi quotidiana in beneficiarum resignatione & permutatione recepta, & Iure approbata. Nam sunt huiusmodi actus inter priuatos sub beneplacito Sæc. Sanctitatis; quamuis aliqui Iure absque huiusmodi conditione fieri nequeant. Pari modo filius familias qui mutuum accipere non potest absque consensu Patris, potest tamen sub parentis ratihabitione, quamuis non obligetur, nisi illa acceperit; illâ verò accedente obligatio retrahitur ad tempus contractus; lege vlt. C. ad Macedon. Præterea cōmunis sententia Doctōrum est, quando res vrget, posse fieri alienationem etiam absolutam absque consensu Superioris, si degat in remotis; vt docet Panormitanus in Cap. vlt. de Eccles. edificatione: multo magis fieri poterit vbi solum consilium alicuius requiritur. Postremò, Ex vi iuramenti solum tenetur non alienare inconsulto Romano Pontifice. At multo plus est conferre totum in ipsius beneplacitum & ratihabitionem, quam petere consilium.

23
Quod fit sub alterius beneplacito, nō fit ipso inconsulto.

CASVS VII.

Alienatio Bonorū Ecclesiæ.

Virum Prælatus volens alienare rem Ecclesiæ, satisfaciat Iuramento suo, quo iurauit eam nō alienare sine consilio Pontificis, si recurrat ad Nuntium Apostolicum, eiusque consilio utatur?

Videtur satisfacere. Quia Illustrissimus Nuntius supplet locum Sæc. Sanctitatis in provincia, eiusque personam refert. Deinde, quia consilium solum videtur necessarium quando ambiguum est vtum alienatio sit utilis: ergo non est opus quando est perspicua utilitas.

24
Ratio adhibenda.

Sed contrarium videtur omnino tenendum, maxime si respicitur moram. Primò, quia alienatio rerum Ecclesiarum pertinet ad maiores Ecclesiæ causas, quæ ad Summum Pontificem sunt referendæ.

Recursus ad Nuntium Apostolicum hic non sufficit.

Secundò, si recursus ad Nuntium sufficit; vel, id est, quia Nuntius potest in illo iuramento dispensare, vel quia illud iuramentum ita est interpretandum, vt consilium Nuntij censetur esse consilium Summi Pontificis. Non primum, quia inferior non potest dispensare in iuramento præstito Superiori, maxime cum non possit dispensare in iuramento cum præiudicio tertij, nisi ille Superior non sit: at hic dispensatio esset in præiudicium tertij, & quidem Superioris; nam dispensaret in iuramento fidelitatis

25
de simili de
Vicario
Episcopi.

fidelitatis praestito superiori. Non secundum, quia consulere Vicarium Episcopi, non est consulere Episcopum: ergo multo minus consulere Nuntium, est consulere Summum Pontificem. Antecedens probatur, quia quando collatio beneficij pertinet ad Capitulum cum consilio Episcopi, consulendus est ipse Episcopus, nec sufficit consulere Vicarium: alioquin quando Episcopus est in remotis, consulendus esset Vicarius; quod aperte est contra Cap. *Si ad Episcopum*. §. ultimo, *Ne Sede vacante* in 6: ergo quando Ius requirit consilium Episcopi, non possumus interpretari sufficere consilium Vicarij. Consequentia probatur, quia Episcopus & Vicarius censentur vna persona; habent enim idem Consistorium & Tribunal: vnde à Vicario ad Episcopum non est appellatio; sicut à Summo Concilio Regis non est appellatio ad Regem, quia est idem tribunal; Cap. 2. de Consuetudinibus in 6. At Nuntius & Summus Pontifex habent diuersas potestates, siue agatur de Causis in quibus ille habet iurisdictionem ordinariam, siue in quibus solum delegat: nam ab omnibus eius sententijs est appellatio ad Summum Pontificem. Confirmatur, quia inter Vicarium & Episcopum tanta est connexio, vt condemnatus vel absolutus à Vicario; in Iure dicatur absolutus vel condemnatus ab Episcopo: & tamen consilium Vicarij non est Episcopi, quando Ius requirit Episcopi consilium: ergo multo minus consilium Nuntij erit dicendum consilium Summi Pontificis; cum absolutus vel condemnatus à Nuntio, non dicatur absolutus vel condemnatus à Pontifice, cum ei competat ad Summum Pontificem appellatio.

25
Industria
in Consiliario requiritur, quae delogari nequit.

Tertio, Quando Ius statuit in aliqua causa requiri consilium alicuius, quaritur industria persona, vt communiter DD. tradunt: ergo non potest id extendi ad ipsius delegatū. Et sanè in proposito industriae personae requiri, manifestum est, quia dare consilium non est iurisdictionis, sed prudentiae, quae maximè censetur esse in Summo Pontifice, vt qui totum Ius in serinio pectoris sui continere dicatur.

26
Alienatio bonorum Ecclesiae refertur inter casus Maiores.

Quarto, Quia Pontifex habet illam rem inter casus maiores, quos sibi referuat; iuxta à Cap. *Maiores*, de Baptismo & eius effectu. Nimirū vt semper in istis alienationibus sit quaedam recognitio & dependētia ab ipsius auctoritate, qua est supremus bonorum Ecclesiasticorum vbi que terrarum existentium dispensator: ergo vicem sui in hac re nō censetur dedisse Nuntijs. Confirmatur, quia hanc causam tantū facit, vt eam in iuramento fidelitatis, quod Praelati in sua consecratione praestant, voluerit includi, adiunctis grauibz penis, in eos qui ipsum non consuluerunt: nam in *Extrauag. Ambrosio*, sic habetur; *Alienanti vero bona Ecclesiarū, monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet inconsulto Romano Pontifice, aut contra praesentis constitutionis tenorem, si Pontificali vel Abbatiati praesulgeat dignitate, ingressus Ecclesiae sit penitus interdictus: quam poenam deinde aggrauat, & totum contractum irritum decernit.* Et sanè si consilium Nuntij sufficeret, nunquam ferè opus esset consulere Pontificem; quia, ferè semper sunt Nuntij in Prouincijs, per quos minora quaedam administrat; & sic maximè alienationes fieri possent absque Pontificis conscientia.

Plectitur graui poena.

27

Denique, Potestas gerendi hac in re, vices Pon-

tificis, neque iure ordinario competit Nuntio; cum nullus Doctorū illam recenseat inter ea quae Nuntio competunt: neque ex speciali delegatione seu cōmissione; quia id Nuntius in sua delegatione expressum haberet. Ob has rationes iudico contrariam sententiam non esse securam.

CASVS VIII.

Prioratus aliquis ante 40. vel 60. annos vendidit bona quadam immobilia inualidè ob defectum consensus Generalis: & id ipsum interea sapius fecit: neque interim vsus fuit priuilegio rescindendi tales contractus.

QVÆRI VR I. An possit bona illa repetere, & contractus rescindere?

QVÆRI VR II. An priuilegium rescindendi tales contractus amiserit iam Prioratus, quàm Generalis?

Alicnatio bonorum Ecclesiae.

AD Primum, Respondeo: Si bona aliqua immobilia illius Prioratus ante 40. vel 60. annos vendita fuere inualidè ob defectū consensus Generalis, & interim bona fide possessa ab emptoribus, nec repetita intra illud tempus; non possunt elapso illo tempore repeti, nec contractus rescindi: quia per vsucapionem translatus dominium.

Ad Secundum, Respondeo Primò, Si actum est contra illud priuilegium per 40. vel 60. annos, vendendo bona sine recurſu ad Generalem, nec illi se opposuere intra illud tempus, curando irritari talem venditionem, & repetendo bona illa sic vendita; amissa sunt non solum illa bona, ita vt repeti non possint tanto tempore elapso; sed ipsum etiam priuilegium amissum est, quo tanto tempore non sunt vti cum daretur occasio.

Respondeo Secundò, Si in omnibus vel plerisque locis illius Ordinis in prouincia aliqua sitis, non est seruata illa solemnitas recurrendi ad Generalem: sed res sunt venditæ cum consensu Capituli, & auctoritate Episcopi, nec postea curatum est vt illi contractus rescinderentur ob defectum consensus Generalis, si inquam id factum est sapius in plerisque locis, iam videtur amissum priuilegium per consuetudinem contrariam, etiam si non sint elapsi 40. anni. Quia consuetudo, vt legitime censetur praescripta, secundum vniuersiorem sententiam, non requirit nisi decem annos.

CASVS IX.

Virum possim vendere aedes meas Ministro haeretico, qui nullas habet pecunias nisi ex beneficij Ecclesiasticū qua inique possidet?

RESpondeo, Cum aedes tuas venales habeas, si Minister haereticus qui ex solis bonis Ecclesiasticis alitur, eas emere velit, non teneris illum repellere; sicut nec alij mercatores qui res necessarias vendunt, id tenentur facere. Non enim Ecclesia, posito illo rerum statu, inuita aut repugante illam pecuniam accipis à Ministro: quia haec acceptio non est vllō modo causa, cur Minister illam Ecclesiam non resituat.

Translatio bonorum Ecclesie inique possessorum.

29

P

Petes,

Petes, An efficiaris propriè dominus pecuniæ sic à Ministro acceptæ? Respondeo, Te non effici propriè dominum illius pecuniæ; quia Minister ille dominium rei alienæ transferre non potest: sed acquiris possessionem, quam Ecclesia, stante hoc rerum statu, concedit. Vbi tamen rebus tuis pecunia ista sic permixta fuerit, vt non possit internosci, iam dominium translatum est: vt constat ex ijs quæ habentur §. Si dominorum. In lit. de rerum diuisionibus & L. Si alieni 7. de solutionibus.

BULLA PONTIFICIA.

CASVS I.

Clausula Priuatorum Bullis inserta.

Quando Pontifex in Bulla seu Constitutionibus suis priuat Superiores, aliosue Prælatum, Beneficijs, Voce actiua & passiuâ, & inhabiles ad ea reddit hac formula: **EO IP SO PRIUAMUS, & PRIUATOS AC INHABILES DECERNIMUS & DECLARAMUS, & C.**

QVÆRITVR, Quid illa verba operentur?

1 **R**espondeo, Illa verba, **EO IP SO PRIUAMUS, AC PRIUATOS & INHABILES DECERNIMUS & DECLARAMUS:** non puto habere eam vim vt auferant beneficium, aut prælaturam iam ante iustè possessam, ita vt homo teneatur sponte dimittere ante sententiam declaratoriam Iudicis ferentem secum executionem & priuationem. Ita enim communiter sentiunt Doctores. Quia nimis graue est, nec humanæ infirmitati accommodatum, vt quis seipsum teneatur spoliare bonis iam possessis, nemine exteriori cogente.

2 Tamen quòd attinet ad inhabilitatem respectu beneficij acquirendi; puto hanc ipso facto irrogari, sicut & irregularitatem, & inhabilitatem ex simonia; vt communiter Doctores tradunt.

Idem puto de priuatione vocis actiue & passiuæ: quia hæc non requirunt executionem hominis, sicut nec censura: & ipsa censura excommunicationis habet annexam talem inhabilitatē.

Fateor tamen, Si quis hinc incurreret infamiam, v. g. quia abstinere ab eligendo, tunc posset vt iure eligendi, sicut & celebrare in irregularitate. Idem dixerim de inhabilitate & priuatione vocis passiuæ.

3 Non tamen condemnauerim sententiam quorundam Doctorum, qui putant etiam hic requiri sententiam Iudicis declaratoriam criminis. De quo videri potest Sancius lib. 9. disput. 30. Doctores quidam hoc sunt secuti in quibusdam dispositionibus, quæ alioqui nimis duræ videbantur. Vnde in casu Sixti puto istam sententiam non improbabilem.

Sancius lib. 9. disp. 30.

CASVS II.

Bulle publicatio & reuocatio.

Pontifex Roma Bullam publicat qua vniuersam concernit Ecclesiam, & iubet eam ubique publicari & observari.

QVÆRITVR I. An hoc ipso Bulla illa obliget alias Prouincias?

QVÆRITVR II. Ad quem spectet eius alibi promulgatio?

QVÆRITVR III. Quid requiratur vt dicatur recepta?

QVÆRITVR IV. An si Bulla illa reuocetur Romæ, eo ipso censeatur ubique reuocata?

4 **A**d Primum, Respondeo: Probabilis est sententia Bullas Pontificias nõ obligare in alijs Prouincijs, nisi ibi sint promulgata; vt diximus in Tract. de Legibus, qu. 91. art. 4. Nisi contrarium expressè dicatur in ipsa Bulla, quod bis terue fecit Xistus V.

Ad Secundum: Episcopi tenentur eas curare promulgari & observari, si commodè possint. Quòd si nequeat sine magna perturbatione, vel difficultate, possunt excusari, modò bona fide faciant quod in ipsis est, vt feruentur.

Ad Tertium: Vt Bulla dicatur recepta, requiritur vt à maiore parte populi vel communitatis feruetur, cum occasio se offert. Vbi tamè promulgata est, censetur recepta; saltem in proposito & acceptance populi, nisi constet de contrariis: vnde in dubio seruanda est.

5 Ad Quartum: Respondeo sub distinctione. In illa Bulla Romæ reuocata, vel agitur de contractibus, & similibus ex quibus nata est sequi magna perturbatio: vel agitur de priuilegijs. Si agatur de contractibus & similibus, ex quibus postea sequeretur in Prouincijs magna perturbatio, requiritur vt illa reuocatio solemniter promulgetur more legum præceptuarum in prouincia, ibidemque recipiatur. Si vero agitur de priuilegijs, nõ requiritur sollemnis illa publicatio in prouincia, sed sufficit vt Romæ more consueto facta sit, & vt de ea certò cõstet in prouincia. Nam priuilegia cum leges non sint, multò faciliùs quàm leges reuocari possunt, quandoquidè sint gratuita concessiones, quales sunt, delegata potestas absoluedi à censuris, à casibus referuatis, Indulgentiæ & c. Hoc ipso enim quo ad notitiam delegatorum talis reuocatio perfertur, amittunt delegati omnem iurisdictionem & c. Quænam verò leges in particulari obligent in Gallia, colligendum est ex regulis Doctorum.

CASVS III.

Vtrum ad vigorem Bullæ Apostolicæ requiratur Placitum Aulæ?

Placitum Aulæ.

6 **R**espondeo, Placitum Aulæ est impertinens ad valorem Bullæ. Hoc ipso enim quo recipitur aliqua Bulla, obstringit. Placitum Aulæ facit ad promouendam vel impediendam executionem alicuius sententiæ vel mandati Apostolici: quia absque illo non permittunt fieri executionem in præiudicium partis quæ videtur grauata.

CASVS IV.

Vtrum Bulla Cænæ Domini secundum omnia sua in Belgio sit admissa?

Receptio Bullæ Cænæ.

7 **R**espondeo, De Bulla Cænæ Domini non dubito quin sit recepta in Belgio quoad antiquos & ordinarios articulos, quales plerique sunt qui in eâ continentur: vix enim modò in eâ aliquid ponitur quod ab 80. vel 100. annis & amplius in vsu non fuerit. Nec refert quòd hic promulgata nõ fuerit: sufficit enim promulgatio Romanâ, & ea receptio, quam monito & cura bonorum Confessorum & Concionatorum induxit. De nouis articulis qui interdum inseruntur, maius est dubium, quia cessat illa ratio.

Nouis articuli in ea inserti.

CASVS